

SALVATORE QUASIMODO'DA YALNIZLIK KAVRAMI

IL CONCETTO DELLA SOLITUDINE DI SALVATORE QUASIMODO

Ramazan GÖKÇE¹

Öz

Yalnızlık, insanı doğumundan ölümüne kadar takip eden bir olgudur. İnsan yaşamının her anında yalnızlık hissi baş gösterir. Nitekim, 20. yüzyıl İtalyan ermetik şairlerden Salvatore Quasimodo, şiirlerinde insanın yalnızlığına değinir. İki dünya savaşı arasındaki iç karartıcı dönemde yaşamış olması, şairde büyük bir yalnızlık hissi uyandırır. Kendi yalnızlığına olan mahkûmiyeti, Quasimodo'yu "evrensel yalnızlık" kavramına yöneltir. Böylece şair, kendi yalnızlığından yola çıkarak, tüm insanların ortak kaderi olan yalnızlığa değinir. Quasimodo, *Ed è subito sera* (Ve Birden Akşam) adlı şiirinde bu yalnızlığa vurgu yapar. Bu çalışma, Quasimodo'yu yalnızlığa iten sebepleri ve şairdeki yalnızlık kavramını *Ed è subito sera* adlı şiirinden yola çıkarak göstermeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Sözcükler: *Salvatore Quasimodo, Ermetizm, Yalnızlık, İtalyan Edebiyatı*

Riassunto

La solitudine è un fenomeno, che insegue l'uomo dalla nascita alla morte. Emerge sempre il sentimento della solitudine nella vita umana. Dunque, Salvatore Quasimodo, il poeta ermetico italiano nel ventesimo secolo, menziona la solitudine dell'uomo nelle sue poesie. Il fatto che vive nel periodo tra le due guerre mondiali, spinge il poeta al sentimento della solitudine. Condannato alla sua propria solitudine, Quasimodo si rinchiude. Quindi considerando la sua propria solitudine, parla della solitudine, che è il destino comune dell'umanità. Quasimodo accentua la solitudine menzionata nella poesia intitolata *Ed è subito sera*. Lo scopo principale di questo articolo è approfondire i motivi, che spingono il poeta alla solitudine e analizzare il concetto della solitudine di Quasimodo prendendo in esame la poesia intitolata *Ed è subito sera*.

Le Parole Chiave: *Salvatore Quasimodo, Ermetismo, Solitudine, Letteratura Italiana*

1. Zor Zamanlarda Bir Şair

Salvatore Quasimodo 1901 yılında Sicilya'nın Ragusa kentinde dünyaya gelir. Onbeş yaşında şiir yazmaya başlar ve yazdığı şiirler çeşitli Sicilya dergilerinde yayımlanır. 1919'da

¹ Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Modern Diller Birimi İtalyanca Okutmanı.

mühendislik öğrenimi görme amacıyla Roma'ya gider. Orada tanıştığı Monsignor Rampolla del Tindaro sayesinde Latince ve Yunanca'ya merak salar. Bu sayede Quasimodo dil konusundaki bilgisini arttırarak Eski Çağ'ın büyük yazarlarını inceleme fırsatını yakalar. Ekonomik nedenlerden ötürü öğrenimini yarıda bırakmak zorunda kalan Quasimodo, memleketi Sicilya'ya döner ve şiir çalışmalarını sürdürmeye devam eder. 1929 yılında Sicilyalı yazar Elio Vittorini'nin daveti üzerine Floransa'ya gider. Orada birçok şair ve yazar ile tanışma fırsatı elde eder. Eugenio Montale, Arturo Loria, Alessandro Bonsanti ve Gianna Manzini gibi ünlü ozanlar Quasimodo'nun şiirlerine büyük ilgi duyarlar. Bu sayede Quasimodo şiirlerini o dönemin en ünlü dergilerinden biri olan *Solaria*'da yayınlama olanağını bulur. 1940'lı yılların başlarında İtalya savaşın içindedir. Bu yüzden Faşizme karşı olan Quasimodo'ya baskı yapılır. Bu baskılardan ötürü kimliğini gizleme gereksinimi duyar. Savaşın getirdiği etkiler altında yazmayı sürdüren Quasimodo'nun şiirleri bir nevi umutsuz bir çığlığa dönüşür. 1945'de İtalyan Komünist Partisi'ne katılır. Bireyselciliğinden dolayı parti kurallarına çok da bağlı kalmaz. Demokratik sol konumundan asla taviz vermez. 1950'li yıllar Quasimodo'nun giderek ün kazandığı ve ödüller kazandığı yıllardır. Ayrıca şiirleri de yabancı dile bu yıllarda çevrilir. 1959'da Nobel edebiyatı ödülünü kazanır. 1968'de beyin kanaması geçiren Quasimodo Napoli' de hayata gözlerini yumar.

Quasimodo'yu anlamak için Ungaretti ve Montale ile birlikte öncülüğünü yaptığı Ermetizm (Hermes) akımını da bilmek gerekir. Nitekim, ozan şiirlerinin bir bölümünü bu akımın etkisi altında kaleme alır.

2. Ermetizm ve Quasimodo

20. yüzyılda öncü bir akım olarak ortaya çıkan Ermetizm akımı edebiyatta, felsefede ve dinsel öğelerde kendini gösterir. Ermetizm, kapalı anlatıma başvurarak benzetme ve metaforlardan yararlanır. Şiire yeni bir soluk getirmeyi amaç edinir.

20. yüzyıl edebiyatı, 19. yüzyıl edebiyatından çok daha farklı bir yapı sergiler. Özellikle iki dünya savaşı arasındaki dönemde edebiyatta ve şiirde bir nevi durgunluk hâkimdir. Birinci Dünya Savaşı'nın İtalyan halkına getirmiş olduğu umutsuzluk, acı, sıkıntı ve karamsarlık gibi duygular ile Faşizm'in baskıcı tavrı doğal olarak sanatçıları toplumdan koparma noktasına getirir. Nitekim, bu ara dönemde endişe ve çelişkiler içinde olan sanatçılarda bir güvensizlik duygusu ortaya çıkar. Özellikle geleceğe karşı umutsuzluğa kapılan sanatçılar, iç dünyalarına kapanmayı tercih ederler.

Savaşın ağırlığını giderek daha da hisseden sanatçılar, bu ağırlık altında ezilen toplumun arasında yeni arayışların peşine düşerler:

Bu arayış ve kaygılarla birlikte, ilk dönem yapıtlarında aristokratik bir dünyayı, demokrasi karşısı fikirlerini, emperyalist arzularını yansıtan, karışıklıklarla ve varoluş bunalımlarıyla dolu bir dönemde çağının insanını “üstün insan” kavramı ve ben merkez (egocentrismo) anlayışı ile küçümseyen Gabriele D’Annunzio karşısı kesin bir tutum da yavaş yavaş yayılmaya başlamış ve çelişkilerle devam etmiştir. Sanatçılar, bir yandan D’Annunzio’nun estetik yaklaşımına karşısı çıkarken, diğeryandan da yapıtlarında onun edebi anlayışını yansıtmaya tehlikesine de düşmüşlerdir. (Kalemci 36)

1905 yılında dönemin yapısını yansıtan Alacakaranlık Kuşağı (Crepuscularismo) sanatçıları dönemin sosyo-kültürel sorunlarından uzak kalarak daha ılımlı bir tavır sergilemeyi tercih eder. Böylelikle savaşa karşısı olan tutumlarını alçak sesle ifade ederler. İnsanın hayatta hiçbir şeyle uyum sağlamadan, ölüme doğru ilerlediğini, yazdıkları kısa ve sade şiirlerle anlatırlar. Savaşın getirdiğı yıkımın, güvensizliğin ve hoşnutsuzluğun son bulmayacağı fikrinde olan Alacakaranlık Kuşağı sanatçıları, Ermetizm akımı ile bağ kurmayı hedefler.

Ermetizm akımı sanatçıları, olabilecek en saf anlatımı arama çabası içindedirler. Kullandıkları sözcüklerle betimledikleri nesnelere arasındaki mesafe üzerine yoğunlaşırlar. Böylelikle bu yeni şiir anlayışı alışlagelmiş şiir anlayışından bütünüyle farklılık gösterir:

Şiire yeni ritmik ve metrik kurallar getirerek, uzun soluklu sözcükleri kısaltarak sözcüğün en saf haline ulaşmayı hedefleyen sanatçılar, mutlak deneyimin sınırlarını kucaklamış, bireysel gerçekliğin ve varoluşun izlerini “ben” olgusunun soyut durumuna dönüştürerek daha karanlık ve anlaşılması zor bir şiir yaratmışlardır. Şiir artık nesnelere tanımayaya çalışan, o nesnelere içinde kendini tanımlamaya çalışan “ben”in gerçek ve doğal durumlardaki yolculuğunun sesi olmuştur. Bu dönem sanatçıları Mutlak Kudret (Tanrı) ile insan varlığının bütünlüğü ve birliğı düşüncesinden yola çıkmışlardır. Onlar için Mutlak Kudret, ebediyet ve gerçekliğin öte tarafta ifade edilemeyen şeklinin ilahî bir yansıması halini almıştır. (Kalemci 38)

Ermetizm akımı sanatçıları gerçeğe simgeler yoluyla ulaşma amacındadır. Bu bağlamda Simgecilik akımının etkisinin Ermetizm akımına büyük ölçüde egemen olduğu söylenebilir. Ermetik şairler için simge Mutlak Kudret’in keşfine açılan yegâne yollardan biri haline gelir. Nitekim, gerçeklik olgusu içinde Mutlak Kudret’e ulaşma isteğı Ermetik şiirin temelini oluşturur. 19. yüzyılda görülen edebi akımlardan farklı bir yapı sergileyen Ermetizm akımı yaşam-şiir bütünlüğünü yansıtmaya çalışarak İtalyan edebiyatına da yenilik getirmeyi amaçlar. Ermetik şairler, içinde yaşadıkları çağın bunalımlarından ve sıkıntılarında şiir yoluyla uzaklaşacaklarına inanarak

yapıtlarında yalnız ve geleceğe umutsuzluk içinde bakan insanları yansıtır. Bu bağlamda Varoluşçuluk akımının öncüleri oldukları söylenebilir. Toplum içinde kaybolan, yalnızlığa mahkûm olan insanın varoluş sorunlarına değinirler:

Kötümser bir felsefe olan egzistansiyalizme (Varoluşçuluk) göre, insan bunalıdadır. Bu bunalının temel kaynağı veya insanın sürekli bunalım içinde bulunmasının sebebi, insanın sınırlılığı ve yoklukla yüz yüze bulunması; kendi kendini yaratmak, bu yaratma esnasındaki seçme mecburiyeti ve seçmedeki hürriyetindedir. İnsanoğlu, sebebini bilmeden ve kendi arzusu dışında dünyaya gelmiştir. Tesadüfen kendine yabancı olan dünyaya gelmiş bulunan bu insan, Tanrısız, yardımcısız ve yalnız bırakılmıştır. Kendi kendini yaratmak, bunun için de seçmek hürriyeti ve bundan doğan sorumlulukla baş başa kalan insan, sürekli bir bunalı ve bunalıdadır. (Çetişli 134)

Ermetik şairler toplumdaki her bireyin yalnızlığıyla ilgilenir. Toplumunu asla reddetmezler. Yaşamın geçiciliğini, bir boşluk ve aldatmacadan ibaret olduğunu savunan şairler “hiçlik” olgusunu benimserler. Ermetik şairlere göre mantık yoluyla gerçeğe ulaşmak asla mümkün değildir. Böylece gerçekleri daha farklı yerlerde arama çabası içine giren şairler, nesnelere ardındaki gerçeklere yönelir. Onlara göre her nesnenin ardında duran gizemli bir gerçek vardır ve bu gerçeklere mantık yoluyla değil, bilinçaltı yansımaları ve iç gözlemlerle ulaşmak mümkündür. Bu nedenle şiirlerde farklı bir ifade tarzına yönelerek, kendine has bir gerçeklik anlayışı olan Simgencilik akımını benimserler. Gördüğümüz veya duyularımızla algıladığımız her nesnenin aslında aldatıcı bir görüntüsü olduğunu savunan Ermetik şairlere göre asıl gerçek, görüntülerin ardında gizlidir. Bu yüzden duygularla gerçeğe ulaşmaya çalışırlar.

Ermetizm, insan ruhu ve şiir arasında bir bağ oluşturmayı amaçlar. Kendi içinde evrenin sesini duymaya çalışarak Mutlak Kudret ile bütünleşme umudu taşır. Ancak bu dönem sanatçıları, Mutlak Kudret’e ulaşma çabası ile insan ruhunu kaplayan bunalımların yarattığı ikilem arasında bocalarlar.

Yeni bir dünya görüşünün ve yeni bir biçimin yaratıcısı olarak nitelenebilecek Ermetik şiir, iki yönüyle 19. yüzyıl şiirine bağlanır: izlenimler ve ruh dünyası. Bu nedenle anlatılmak istenilen değil, diğer bir deyişle, dış dünya değil, dış dünyadaki varlıkların hayal dünyasında oluşturdukları izlenimleridir.

Yaşamın zorluğundan, savaşın getirmiş olduğu yıkımlardan, modern insanın dramından ve insanı sarıp sarmalayan yalnızlık duygusundan yola çıkan Ermetik şairler eserlerinde kendi

yaşamlarından da örnekler vermekten kaçınmazlar. Özgün ve farklı bir şiir anlayışı getirme çabasında olan Ermetik şairler her ne kadar “evrensel acı” kavramına yoğunlaşsa da çoğu zaman içsel olarak yaşadıkları, kendi iç çatışmalarını yansıtmaları nedeniyle de çelişkiye düşerler.

Bu akımın getirdiği belli başlı yeniliklerden biri de sözcüğün tüm dilbilgisi kurallarından soyutlanarak özgürleştirilmesidir. Ermetik şairler, gündelik dilde alışlagelmiş ve iletişimsel anlamlar barındıran sözcükler yerine, bunlardan daha soyut ve yalın bir sözcük yapısı oluşturmayı amaçlarlar:

Böylece D’Annunzio’nun kişisel, renkli, şatafatlı ve Pascoli’nin gelenekçi, ayrıntılı dil yapısına karşı çıkan sanatçılar sözcüğün salt anlamına yönelerek semantik benzerlikler ve farklılaşmalar üzerinde yoğunlaşmışlardır. Bu eğilim de Ermetik şairlerin belirli bir zaman dilimine bağlı olmaksızın yarattıkları sözcüklere kapı açmıştır. Sanatçılara göre her sözcük kendi bünyesinde derin anlamlar barındırmaktadır ve çoğu kimse bu anlamları algılamakta güçlük çeker. (Kalemci 45)

Böylelikle sanatçı, sözcüklerdeki anlam farklılaşmasını okuyucuya yansıtarak, okuyucunun hayal gücünün sınırlarını zorlamasını amaçlar. Bu sözcükler vasıtasıyla “ben” olgusunun gizemli ve karanlık yönünü aydınlatmaya çalışırken, düş gücü ve imgelerin de ortaya çıkmasına zemin hazırlar. Ermetik şairler, gerçekleri sözcüklerle veya kavramlarla ifade etmekte zorlandıkları anda, hayal gücünden ve imgelerden oluşan başka bir dil yapısını devreye sokarlar: “*Eğer zihin nesnelerin nihai gerçeğini kavramak için imgeleri kullanıyorsa, bunun nedeni tam da gerçeğin kendini çelişkili bir şekilde göstermesi ve bunun sonucunda kavramlarla ifade edilemez olmasıdır.*” (Mircea 23)

Yaşamın aldatıcı görüntüsünün ardında Mutlak Kudret’in varlığını yansıtan gizemli gerçeklere ulaşma düşüncesi şairleri hep bir mucize beklentisine sokar. Bu beklenti şairlerin yapıtlarında belirgin bir şekilde ön plana çıkar. Nitekim dizeler, genel olarak, “ışık, hareket, ses, yaşam” sözcükleriyle başlar, “karanlık, durgunluk, sessizlik, ölüm” kavramlarıyla sona erer. Nihayetinde, ölüm, Ermetik şairler için Mutlak Kudret ile bütünleşecekleri bir kapıdır. Bu yüzden onlar ölüme karamsar yaklaşmazlar. Yaşam, ölümden ayrı düşünülemez. Yaşam, sürekli var olan ölüm bütününden başka bir şey değildir. Kişisel olarak yaşamı bu haliyle kabul eden şairler, evrensel anlamda ona içten içe karşı çıkarlar. Ermetik şiirlerde yaşamın kısır döngüsünden kurtaracak birinin beklenişine rastlamak mümkündür. Beklenen o kurtarıcı kimi zaman bir sevgili, kimi zaman bir dost, kimi zaman da Tanrı olarak karşımıza çıkar. Ölümün ardındaki aydınlığa özlemle bakan şairler için duyular ve iç görüler de oldukça önemlidir. Onlar için yeryüzündeki tüm varlıklar aslında bir bütünlük içindedir ve aralarındaki ilişkiler ve çağrışımlar, şairleri simgeler

yoluyla bu bütüne götürür. Ermetik şiir anlayışında, her varlık başka bir varlığa çağrışım yapar. Bunun sonucunda şairlerde, üstü karanlıklarla örtülü Mutlak Kudret'e ulaşma arzusu uyanır.

Geleceğe dair bütün umutlarını yitirip, "hiçlik" olgusuna istemeden de boyun eğen Montale'de ve "ben" ile Mutlak Kudret arasındaki benzeşmeden yola çıkarak insan yaşamının geçiciliği ve anlamsızlığı içinde Mutlak Kudret arayışına giren Ungaretti'de yalnızlığın neden olduğu hüznün görülür. Bu hüznün evrensel acı kavramında yoğunlaşp, savaşın yarattığı huzursuzluğu ve burukluğu yaşayan, bu bunalımlardan çocukluk anlarına dönerek kurtulmaya çalışan ve şiirlerinde kişisel serüveninin yer aldığı bir masal atmosferi yaratan Quasimodo'nun şiirlerinde de açık bir şekilde görülür. Her sanatçı bu hüznü farklı eğilimlerle göz ardı etmeye çalışsa da, sonunda yitlilik ve hiçlik içinde kaybolma gerçeğinden kaçamaz.

3. Quasimodo'da Yalnızlık ve *Ed É Subito Sera* Adlı Şiiri

Sicilya adasının güneyindeki Ragusa kentinde doğan Salvatore Quasimodo, ünlü İtalyan Ermetik sanatçılardan bir tanesidir. Yaşamını, demiryolları görevlisi olan babasının mesleği nedeniyle Sicilya'dan uzak kentlerde geçiren sanatçı, küçük yaşlardan itibaren şiir yazmaya başlamıştır.

Quasimodo, çağdaşları Ungaretti ve Montale'den farklı olarak, yapıtlarında kendine özgü ve yeni ifade biçimleri yaratır. Özellikle *Discorso Sulla Poesia* (Şiir Üzerine Söyleşi) adlı yapıtında yaşam ve şiirin ayrılmaz bütünlüğünü savunmuştur:

Quasimodo'nun yapıtlarında Mutlak Kudret duygusu, tüm gerçeğe yönelen, derin ve açıklanmamış insanüstü duygularla gelişmiş ve Ungaretti'nin "ebediyet" kavramı ve Montale'nin "hiçlik" olgusu ile yolları kesişmiştir. Ancak Quasimodo imgeleri değişime uğratmaz, onları daha efsanevi bir atmosferde ön plana çıkarır ve böylece onun şiiri daha çeşitlilik içinde gelişir. Sanatçının şiirlerindeki çeşitlilik ise sakin, huzur verici bir manzaranın ardında duran ruhun sıkıntısı ve acınası durumu ile birleşir. (Kalemci 83)

Quasimodo kendi acılarından söz ederken, diğer insanlarla iletişimini koparmaz ve onların acılarına ortak olup, "evrensel acı" kavramında yoğunlaşır:

Quasimodo'nun yapıtlarında iki dünya savaşını yaşamış birinin huzursuzluğu ve burukluğu gözlenir. Savaşın ve şiddetin insanlara yaptığı etkilere, dolayısıyla terörü ve nefreti yaşadktan sonra özgürlüğüne kavuşmuş insanlara çevirir bakışlarını. (Kuray 147)

Quasimodo, ilk dönem yapıtlarında benzetme, kısa cümleler ve müzikal dil yapısıyla, kaybolmuş çocukluk anılarının yer aldığı ve bir masal atmosferiyle gözünde canlandırdığı Sicilya'ya yönelmiştir.

Sicilya onun yitirdiği çocukluk çağının geçtiği yerdir. Ozan çektiği acıdan kendi toprağını, o toprağın insanlarını sorumlu tutmaz. Oradaki sefaleti de anlamış görünmez zaten; bu nedenle polemiğe yer yoktur şiirinde. “Ağaç, ölü su (yani bataklık), toprak” ozanın acısını dile getiren şiir başlıklarıdır ve genel anlamda doğayı, varoluşu simgelerler. Doğa sessizliktir, ölüm işaretidir. (Özkan 8)

Sanatçı, çağının sıkıntılarında, savaşın yarattığı bunalımlardan ve umutsuz yalnızlıktan masumiyet çağına, diğer bir deyişle çocukluk anılarına dönerek kurtulmaya çalışmıştır.

Quasimodo'nun şiirinin merkezinde Sicilya ve çocukluk anıları yer almaktadır, öyle ki, o mutlu bir yaşam hayalini Sicilya ve çocukluğu ile özdeşleştirmiştir... Yalnızlık duygusu içindeki yüreğinde bir türlü ulaşamamış bir umut olarak tekrar belirip, yine büyük bir hayal kırıklığı olarak, umutsuz bir yaşam sembolü haline bürünerek yok olmakta. (Yılmaz 113)

Yine ilk dönem yapıtlarında yalın ve daha gerçekçi bir dil ve anlatım kullanan sanatçının, 1942 yılında yayımladığı *Ed è subito sera*, Ermetik şiirin özelliklerini yansıtan en önemli şiirleri *Acque e Terre* (Sular Ve Karalar), *Oboe sommerso* (Gömülmüş Obua), *Erato e Apollion* (Erato Ve Apollion) ve *Nuove poesie*'yi (Yeni Şiirler) içermektedir.

Quasimodo, yapıtla aynı adı taşıyan *Ed è subito sera* adlı şiirinde insan yaşamının geçiciliğini, insanın yalnızlığını ve durumunu çok kısa ve çok yalın bir şekilde üç dizeyle ifade etmektedir. Şair için, dünyadaki her insan sonu olmayan, trajik bir yalnızlığın içindedir. Bu insanları yaşama bağlayan güneştir, bu güneş gençlik, mutluluk, ümit ve aşktır. Ama bunlar yerini bir anda akşama diğer bir deyişle yalnızlığa ve ölüme bırakır:

Ve Birden Akşam

İnsan yalnız dünyanın merkezinde
delip geçer onu bir güneş ışını;
ve birden akşam. (Kalemci 85)

Şair, şiirinde insanın yalnızlığına değinir. Şairdeki bu yalnızlık duygusu, hissettiği “evrensel acı”yı çocukluk anılarına dönerek, bu acıyı bertaraf etmeye çalışmasıyla oluşmuştur. Şair kimi zaman bu anılarda kaybolmuş, kimi zaman ise bu anılara sıkı sıkıya bağlanmıştır.

Őirde, akşamın birden geliyor olması, aslında Şairin kapılmıő olduğu ve bir daha asla ortadan kalkmayacak umutsuzluğu belirtir. Nitekim iki dũnya savaşı dŕneminde ortaya çıkan gũvensizlik ve endişe, Quasimodo'yu umutsuzluğu iten en Önemli sebepler olarak dũőũnũlebilir. Şaire gŕre bŕyle bir dũnyada mutlak olan yalnızlıktır. Sŕz konusu yalnızlık, insanı birden saran, içsel bir yalnızlıktır. Bununla birlikte geőmiőe duyulan Őzlem ve geőmiő gũnlere geri dŕnme arzusu tũm yapıtlarında egemendir.

Quasimodo'ya gŕre mutluluk, umut, aşk ve gençlik, kısacası insanı hoş kılan her Şey geőicidir. Diğer bir deyişle insan yaşamının geőiciliđine vurgu yapmak isteyen Şair, Őlũmũn birden gelmesiyle yitip giden umuda ve genőliđe değinir.

Kendi yalnızlığına olan mahkũmiyeti, Quasimodo'da "evrensel yalnızlık" kavramını oluşturur. Nitekim, Quasimodo *Ed è subito sera* adlı Őirinde bu yalnızlığa vurgu yapar. Yalnızlığından yola çıkarak, tũm insanların ortak kaderi olan yalnızlığa değinir. Her ne kadar kendi içsel yalnızlığından yola çıksa da tũm insanlığı sarıp sarmalayan yalnızlığa değinir. "*Ed è subito sera, insanın yaőamındaki yalnızlığını, umutlarını ve aniden geliveren yaőlılık ile Őlũmũ ũç dizeelik Őirde ustalıklarla ifade etmiştir.*" (Yılmaz 113)

Ed è subito sera adlı Őir, Quasimodo'nun Ermetizm tekniğini en iyi yansıttığı yapıtıdır. Nitekim, Quasimodo Őirde insanın yalnızlığını ve insan yaşamının geőiciliđini anlatmaktadır. Zaman olarak akşamın verilmesi ise gũnũn sonlanmasını yaşamın sona ulaőmasıyla Őzdeőleőtir.

İki dũnya savaşı arasındaki dŕnemin getirmiş olduğu iç karartıcı duygular, Şairi iç dũnyasına yŕneltir. Yaőadıđı sıkıntılarını çocukluk anılarına, yani, Sicilya'sına sığınarak gidermek isteyen Quasimodo, içsel yalnızlığıyla yŕzleőmeye çalışır. Bu duygular onda gũvensizlik oluşturur. Gũvensizlik, umutsuzluk gibi insan yaşamının yadsınamaz gerçeklerinin asla bir sonu olmayacağı dũőũncesine neden olur.

Şaire gŕre insan daima yalnızdır, kendi içinde bile. Bu yalnızlık insanı asla terk etmez. Her nereye giderse gitsin onunla gelir. Genőlikte, aőkta veya mutlu anlarda insanın içinde bir yerlerdedir. Aniden gelen Őlũmũn ya da yalnızlık hissinin insanlığın bir gereği olarak algılayan Şair, kendi yalnızlığından yola çıkarak "evrensel yalnızlık" kavramının altını çizmek istemektedir.

Şair, acılarıyla başa çıkmak için geőmiőe dŕnmeyi tercih eder. Aslında başka bir boyuta ulaşma arzusunda olan Şair, hayal gũcũyle anılarına ve çocukluğuna sığınır:

Quasimodo'da gemişe dönmek, gerçeğe yüz çevirmek değil, gerçeğin var olmuş başka bir boyutuna doğru uzanmaktır. Dş gücüyle, anılarla yaşama bağlanmaya çalışan sanatçıda gemiş, umudun ve özlemin simgesidir. Geçmişi yine aynı içtenlikle yaşamaktadır Quasimodo. Gemiş zamana yaptığı yolculuk ile kişi sel bir serüveni yeniden yaşayan sanatçı, sonunda tüm insanlara özgü ortak bir duygulanmaya varır. Bir yandan sürekli gel-gitler yaşayan şairin şiirlerinde diğer yandan da bitmez tükenmez bir huzur ve mutluluk arayışı göze çarpar. (Kalemci 87)

Quasimodo, hissettiği bütün acılara rağmen yine de çocukluğuna dönmek ister. şiir, şair için i dünyasına bir kaçıştır. İçsel yalnızlığına dönüşür aşında. Yalnızlık onu çocukluğuna yöneltir. Orada bulur, gemişe ait sevinçleri. ocukluğuna ait bütün anıları en ufak detayına kadar hatırlar: ocukluğuna has kokuları, sesleri ve renkleri. Söz konusu çocukluk anıları, Quasimodo'nun *Ride la gazza nera sugli aranci* (Gülüyor Kara Saksaağan Portakal Ağaçlarında) adlı şiirinde açık bir şekilde görmek mümkündür:

Gülüyor Kara Saksaağan Portakal Ağaçlarında
Yaşamın gerçek belirtisidir belki de:
Çevremde dansediyor çocuklar hafifçe
Sallayarak başlarını, tempolu ve sesli bir oyunla
kilisenin imlerinde. Akşamın merhameti,
yemyeşil otların üzerinde
yanan gölgeler pek güzeller
ayın ateşinde!
Anılar size kısa bir uyku bağışlıyor:
artık uyanın.
İşte kabarıyor ilk gel-gitle kuyu.
şimdi saatidir: ama benim değil, kavrulmuş,
yitik hayaller.
Sen portakal çiçeği kokan sert güney yeli,
götür tayı çıplak uyuyan çocuklara,
sr tayı, kısrakların ardından, nemli tarlalara,
kabart denizi,
havalandır bulutları ağaçlardan:
oktan yol almış suya doğru balıkçıl
kokluyor ağır ağır alılıktaki çamuru,
gülüyor kara saksaağan portakal ağaçlarında. (Kalemci 85)

Quasimodo, turuncu ve siyah renklerini hayatla bağdaştırmaktadır. Turuncu aydınlığı geleceği, yaşamı, başlangıcı ve heyecanı; siyah ise korkuyu, sonu, ölümü ve belirsizliği simgelemektedir.

Quasimodo'nun yaşamın yoruculuğundan kaçıp çocukluğuna sığınması, aslında şairin üzerindeki Pascoli etkisinin bir yansımasıdır. Quasimodo da Pascoli gibi kendini toplumdan uzak tutarak çocukluk anlarına doğru yolculuk yapar. Bu olay, Quasimodo için kendi iç dünyasına doğru yaptığı gizemli bir yolculuktur. Quasimodo, sadece geğmişine ve çocukluğuna içinde yaşadığı çağın aynasından bakarak, geręek yaşamın ağır yüklerinden kurtulmaya çalışır:

Pascoli de Quasimodo gibi yüzünü geğmişe, anılara ve çocukluğuna çevirmiştir. Pascoli diğer Dekadan sanatçılar gibi geręeğin ardında bulunan meçhul bir dünyanın varlığını duyumsamış ve şiir vasıtasıyla bilinmeyene ulaşmaya çalışmıştır. şiir yazarken toplumdan uzak, sessiz ortamlara sığınan Pascoli'de sık sık geğmişe ve çocukluğuna dönme eğilimi ortaya çıkmıştır. Onun yaşam anlayışı da insanın gizemi üzerinde yoğunlaşmıştır. (Kalemci 89)

şairin, çocukluğuna yaptığı düşsel yolculuklar şiirlerinde yalnızlık konusu olarak karşımıza çıkar. şairin bir kaçış olarak gördüğü anılara yolculuk, ona yalnızlığın insanın mutlak geręeęi olduğunu gösterir.

Ermetik şairlerde olan Mutlak Kudret'e ulaşma isteği, Quasimodo'nun *Acque e Terre* adlı yapıtının içinde yer alan *Nessuno* (Hiçkimse) adlı şiirinde açık bir şekilde görölmektedir:

Hiçkimse
Belki de bir çocuğum ben
ölülerden korkan,
yine de ölümü çağırın
çözmek üzere onu tüm canlılardan:
çocuklardan, ağaçlardan, böceklerden;
yüreği hüznünlü her şeyden.

Yetileri yok çünkü artık
ve yollar karanlık,
ve yok artık hiçkimse
onu ağlatabilecek
senin yanınırsıra, Tanrım. (Özkan 21)

Salvatore Quasimodo, kendi yalnızlığını vurgulamak istemektedir. Bu duruma istinaden, şairin iç dünyası ile şiirinde çizdiği manzara arasında genel bir uyum göze çarpmaktadır. Quasimodo'nun “ben” ve “hiçlik” duygusu arasında bocaladığı açık bir şekilde görülmektedir. Şaire göre yaşamda oluşan boşluk duygusu ancak ölümle kapanır. Nihayetinde, Quasimodo bu şiirde Mutlak Kudret'i arayış içindedir. Çağın insanının ortak acılarını paylaşarak “evrensel acı” kavramına yönelmektedir. Öyle ki, bir yandan tüm umutlarını kaybetmiş insanın dramını göz önüne sererken, diğer bir yandan da yaşam-ölüm kavramlarını işlemektedir. “*Acque e terre'deki şiirlerde tek bir konu dikkati çeker: dünya karşısında Özkanın kendi “ben”idir bu. Hep kendinden söz eder, kendini dünyanın, doğanın ve nesnelerin ortasına koyar ve yapayalnız hisseder. Sicilya onun yitirdiği çocukluk çağının geçtiği yerdir.*” (Özkan 8)

Quasimodo, insanın yalnızlığıyla ilgilenir ve şiirlerinde onu eli alır. Yukarıda görüldüğü üzere, şair, kendi yalnızlığından yola çıkarak “evrensel yalnızlık”ı anlatır. Quasimodo'nun *Oboe Sommerso* adlı yapıtında yer alan *Autunno* (Sonbahar) adlı şiirde şairin “evrensel yalnızlık” anlatımı dikkat çekmektedir:

Sonbahar

Dingin sonbahar, kendime sahibim
ve eğiliyorum sularına gökyüzünü içmek için,
ağaçların ve uçurumların tatlı sızıntısı.

Doğmuşluğun keskin acısı

beni sana kenetlenmiş buluyor;
ve sende çözümlenip yeniden canlanıyorum:
zavallı düşmüş şey
kucaklayıverdiği toprağın. (Özkan 17)

Yaşam-ölüm karşıtlığını işleyen şair, “sonbahar” ve “uçurum” sözcükleriyle şiirin hüznünlü atmosferini daha da yoğunlaştırır. Quasimodo'nun birçok şiirinde rastladığımız duygu karmaşası burada da ön plandadır. Şiirin ilk dizelerinde şairin içindeki umut, daha sonraları umutsuzluk ve düş kırıklığına dönüşürken, yaşamın boşluğu ve “evrensel yalnızlık” da göze çarpan öğelerdir. Şair Mutlak Kudret'e yönelmektedir. Ayrıca, ölümün karşısında her şeyin birer boşluktan ibaret olduğunu düşünmektedir.

Ölüm kavramı, şairin birçok şiirinde görölmektedir. Quasimodo'ya göre ölüm de tıpkı yalnızlık gibi insanoğlunun bir gerçeğidir. şairin ele aldığı bu konular, onun karamsarlığını açık bir şekilde göstermektedir. Fakat bu karamsarlığın temelinde evrensel sorunlar yatmaktadır. Ölüm ve yalnızlık insanlığın ortak sorunudur. Quasimodo, *Ed è subito sera* adlı şiirinde de mutluluğun, umudun ve gençliğin aniden yitip gittiğine ve gerçek olanın insanın yalnızlığı olduğuna vurgu yapmaktadır.

4. Sonuç

Ermetizm akımının önemli şairlerinden biri olan Salvatore Quasimodo'nun şiirlerinde diğer ermetik şairlerde rastladığımız özyaşamöyküsel öğeler ön plandadır. Ancak şair, kendi acılarından söz ederken, diğer insanların acılarına da ortak olarak, onlarla etkileşim kurar ve bu sayede evrenselliğe ulaşır. Onların çektiği acılara ortak olan şair, “evrensel acı” kavramında yoğunlaşır.

Quasimodo, tüm yaşamı boyunca yüreğinde Sicilya adasına olan bağlılığını ve sevdasını barındırır. şair için bu ada insanüstü ve keşfedilmemiş gerçeklerin yer aldığı ilkel bir dünyanın simgesidir. şair, savaşın yarattığı bunalımlardan, çağının sıkıntılarında ve umutsuz yalnızlıktan masumiyet çağına, diğer bir deyişle çocukluk anılarına dönerek kurtulmaya çalışır.

Yapıtla aynı adı taşıyan *Ed è subito sera* adlı şiirinde Quasimodo, insanın yalnızlığına, insan yaşamının geçiciliğine ve bir gece gibi insanın üstüne aniden çöken ölüme çok kısa ve çok yalın bir şekilde üç dizeyle değinmektedir. Quasimodo'ya göre dünyadaki her insan trajik bir yalnızlığın içindedir. Bu yalnızlığın asla bir sonu yoktur. Böylesine bir dünyada insanları yaşama bağlayan yegâne olgu güneştir. Güneş ümit, aşk, gençlik ve mutluluğun bir simgesidir. Ama bu güzel duygular yerini birden akşama, diğer bir deyişle, ölüme ve yalnızlığa bırakır.

Quasimodo, *Ed è subito sera* adlı şiirinin isminden de anlaşılacağı üzere, şiirinde insanın yalnızlığına değinir. şairdeki bu yalnızlık duygusu, hissettiği “evrensel acı”yı çocukluk anılarına dönerek, bu acıyı bertaraf etmeye çalışmasıyla oluşmuştur. şair, kimi zaman anılara sıkı sıkıya bağlanırken, kimi zaman da bu anıların içinde kaybolmuştur.

şiirde, aniden çöken akşam ile gelen yalnızlık hissi, şairin içinde olduğu ve asla içinden çıkamadığı umutsuzluğu belirtir. İki dünya savaşı arasındaki dönemde ortaya çıkan endişe ve güvensizlik gibi sorunlar şairi umutsuzluğa iten başlıca sebeplerdir. Quasimodo'ya göre yalnızlık

insanın evrensel sorunudur. Aslında onun yalnızlığı, insanı aniden bütünüyle saran, içsel bir yalnızlıktır.

Şair, mutluluk, umut, aşk ve gençlik, nihayetinde kısacası insanı hoş kılan her şeyin geçici olduğunu düşünür. Bu bağlamda, Quasimodo insan yaşamının geçiciliğine vurgu yapar ve ölümün birden gelmesiyle yitip giden umuda ve gençliğe değinir.

İki dünya savaşı arasındaki dönemin getirmiş olduğu karamsar duygular, şairi iç dünyasına yöneltir. Şairin, acılarıyla başa çıkmak için geçmişe dönmeyi tercih eder. Aslında başka bir boyuta ulaşma arzusunda olan şair, hayal gücüyle anılarına ve çocukluğuna sığınır. Dönemin getirmiş olduğu sıkıntılardan, Sicilya'sına ve çocukluk anılarına sığınarak kurtulmak ister. Nitekim orada içsel yalnızlığıyla karşılaşır. Şairin hissettiği yalnızlık duygusu, ona sıkıntılarında asla kurtulamayacağı hissini verir. Şaire göre insan yaşamın yadsınamaz gerçeklerinden olan umutsuzluğun ve endişenin asla bir sonu yoktur.

Quasimodo'ya göre insan her nereye giderse gitsin, yalnızlık onu asla terk etmez. Gençlik, aşk veya mutluluk gibi en güzel duygularda bile insanın içinde gizlenmektedir. Bu yüzden, Quasimodo insan yaşamının geçiciliğine sık sık vurgu yapar.

Şairin birçok şiirinde (*Nessuno, Autunno*) ölüm kavramı da göze çarpmaktadır. Quasimodo'ya göre ölüm de yalnızlık gibi insan yaşamının yadsınamaz bir gerçeğidir. Bu yüzden karamsarlığı açık bir şekilde gözlemlenebilir.

KAYNAKÇA

Bevilacqua, Mirko. *La Critica e Quasimodo*. Bologna: Cappelli, 1976.

Berköz, Egemen. *Salvatore Quasimodo, Güngün Üstüne*. İstanbul: İyi Şeyler, 1991.

Çetişli, İsmail. *Batı Edebiyatında Edebi Akımlar*. Ankara: Akçağ, 2001.

Kuray, Gülbende. *İtalyan Edebiyatı Üzerine*, Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, 2000.

Kuray, Gülbende. *İtalyan Şiiri Antolojisi*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı, 2002.

Kalemci, Elif. *İtalyan Edebiyatında Ermetik Ozanların Dünya Anlayışları*. Ankara: A.Ü. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2008.

Malagoli, Luigi. *La poesia italiana contemporanea*. Firenze: Remo Sandron, 1982.

Mircea, Eliade. *İmgeler Simgeler*. Çev. Mehmet Ali Kılıçbay. Gece, 1992.

Özkan, Nevin. *Salvatore Quasimodo, Şiirler*. İstanbul: İtalyan Kültür Merkezi, 1994.

Pazzaglia, Mario. *Antologia della Letteratura Italiana*. vol.III. Bologna: Zanichelli, 1986.

Russo, Luigi. *La critica letteraria contemporanea*. Firenze: Sansoni, 1967.

Saatçioğlu, Işıl. *İtalyan Hermetik Şiiri Antolojisi*. İstanbul: YKY, 1995.

Solmi, Sergio. *Scrittori negli anni, Saggi e note sulla letteratura Italiana del Novecento*. Milano, 1963.

Yılmaz, Zuhâl. *Yirmi Yıllık Faşizm Döneminde İtalyan Edebiyatı*. Ankara, 2006.